

«شەرق شامىلى قۇرۇلۇشى» كىتاب نەشر قىلىش تۈرى (664)

“东风工程”图书出版项目之664

汉柯常用词词典

حانزۇچا - قىرعىزچا دايىما قولدىنۇلا
تۇرغان سوزدور سوزدۇگۇ

شىنجاڭ دىل باسپاسى

ISBN 978-7-228-11952-3

01 >

9 787228 119523

定价：28.00 元

حانزۇچا - قىرعىزچا
دايىما قولدونۇلاتۇرغان سوزدور سوزدۇگۇ

汉柯常用词词典

شىنجاڭ دىل باسمىسى

图书在版编目(CIP)数据

汉柯常用词词典 / 贾尔曼拜特主编.
- 乌鲁木齐: 新疆人民出版社, 2008.10 (2010.2 重印)
ISBN 978 - 7 - 228 - 11952 - 3

I. 汉... II. 贾... III. ① 汉语
- 词典 ② 词典 - 汉语, 柯尔克孜语 (中国少数民族
语言) IV. H164

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2008)第 153526 号

责任编辑: 哈丽姐·木沙
责任校对: 托尔坤·居买克
封面设计: 买买提江

汉柯常用词词典 (柯文)

贾尔曼拜特·依萨木丁 编著

新疆人民出版社出版
(乌鲁木齐解放南路348号 邮编: 830001)

新疆新华书店发行
新疆新华印刷二厂印刷

880×1230 毫米 64 开本 5 印张

2008 年 10 月第 1 版 2010 年 2 月第 2 次印刷

印数: 1001 — 1550

定价: 28.00 元

الغى سوز

«چىغىش جەلى قۇرۇلۇشۇ» — ماملەكەت مەنەن اپتونوم رايون بىر كەلكى جوسپورلوعون، اپتونوم رايوندىق اقپارات — باسما ئىداراسى كونكرەت ۋە يۇمداشتىرىپ چولغو قويغون بىر تۇردۇۋەلگە پايدا جەتكىزەتۇرغان قۇرۇلۇش. انىن نەگىزگى مىلدەتى — اقپارات. باسما سوز تارقاتۇۋىقىمىسى ارقلۇۋ، بۇتكۈل رايونۇبۇزداغى ار ۇلۇت دىيقان — مالچىلارنا ئىلىم — تەحنىكا بىلىمدەرىن جال-پىلاشتىرىپ، وزوت مادانىياتتى تارقاتىپ، رۇخۇ ازىق بەرىپ، ادامدىق مەرىمدۇۋ-لۇك جاردامىن ايگىنەلەپ، ار ۇلۇت دىيقان — مالچىلارى ۋچۇن ئىلىم — تەحنىكا بىلىمدەرىن ۋىرونۇۋ، وزۇندۇك ساپانى جوعورۇلاتۇۋ، كەدەيلىكتەن ارىلىپ بايۇۋ، الدۇۋ دەگگەلگە ات سالۇۋدان تۇرغان اقپارات. باسما جالپىلىق تەيلوو سىستەما. سىن كۇچوتۇۋدون تۇرات.

بۇتكۈل شىنجاڭداغى «ون مىگدەگەن ايل — قىشتاقتار» عا كىتەپ، ۋن — سىن بۇيۇمدارىن تارتۇۋىلوو — «چىغىش جەلى قۇرۇلۇشۇ» نۇن ماڭىزدۇۋ تۇرلو. رۇنۇن بىرى. بۇل تۇر سوتسىيالىستىك جاڭى ايل — قىشتاق قۇرۇۋ قۇرۇلۇشۇ مەنەن بوربورۇن «ايل چارباچىلىق، ايل — قىشتاق، دىيقاندار» قىزماتىن و-رۇنداشتىرۇۋسۇنداغى ماڭىزدۇۋ تۇيۇندۇ بەكەم چوپىرولوپ، پارتىيانى، مەكەندى، سوتسىيالىزىمدى سۇيوتۇرغان، «ايل چارباچىلىق، ايل — قىشتاق، دىيقاندار» عا ئىلىم — تەحنىكانى جالپىلاشتىرۇۋ، دەن سولۇق ساقىتوو، زاكون — ەرجەلەردى جالپىلاشتىرۇۋ، جاش قۇرامىنا جەتپەگەندەردىن ئىدىيا — اقلان قۇرۇلۇشۇ، قوش تىل اعارتۇۋسۇ، ۇلۇتتاردىن وزوت جورولگولۇۋ مادانىياتىن وركوندوتۇتۇرغان، كوڭۇل سەرگىتەتۇرغان، سوتسىيالىستىك جاڭى ايل — قىشتاق قۇرۇلۇشۇ، مار-كىسىزىمدىك دىن كوز قاراشى، پارتىيانىن ۇلۇتتۇق ساياساتى جانا دىن ساياسات-تارىن جالپىلاشتىرۇۋ جونۇندوگۇ كىتەپتەرىنەن تۇرغان ون چوڭ تۇر بويۇنچا چىعارلاتۇرغان باسلىمداردى باسمادان چىعارۇۋعا ۇيۇمداشتىرىلىپ ورۇندا-شتىرىلدى. مازمۇن جاعىنان سوتسىيالىستىك شايكەشتۇۋ قووم قۇرۇۋ، سوتسىيالىستىك جاڭى ايل — قىشتاق قۇرۇۋ نەگىزگى لەنىيا قىلىنىپ، دىيقانچىلىق، مالچىلىق رايوندىورۇنۇن «وندۇرۇشۇ ونۇككون، تۇرمۇشۇ بايكەر، ايل ئىستىلى مادانىي، قىشتاق كەبەتەسى برەتتۇۋ جانا تازا، باشقارۇۋسۇ دەموكراتىك بولۇۋ» نۇ جە-

لىشتاتۇۇنۇ نىشان قىلىپ، «دىقانچىلىق، مال چارباچىلىققا جاقىنداشتىرۇۇ، دىي-
قانچىلىق، مال چارباچىلىق رايوندىرۇنا جاقىنداشتىرۇۇ، دىقان، مالچىلارغا جا-
قىنداشتىرۇۇ» نۇنەگىزگى ماقسات، ارۇلۇت دىقان، مالچىلار تۇشۇنو الۇۇ، ۋى-
رونو الۇۇ، قولدونو الۇۇ پىرىنسىپ قىلىندى. بۇل باسلىمداردىن تىلىنىن قاراپا-
يىم، مازمۇنۇنۇن تۇشۇنۇكتۇۇ بولۇۇسۇنا، وشوندوي ەلە جازۇۇ، سۋروت، دووش
قوشو بەرىلىپ چىعارۇۇغا كۇچ جۇمشالدى. ۇشۇل ارقىلۇۇ كىتەپتىن بىلىلىگى،
قولدونۇلما لۇلۇغۇ، بىلىم بەرۇۇ چۇلۇگۇ جانا قىزىقتۇۇ بولۇۇسۇ كورۇنۇكتۇشتۇرۇ-
لۇپ، جاڭى تەحنىكا، جاڭى ئىدىيا، جاڭى بىلىم ارقىلۇۇ، ارۇلۇت دىقان، مال-
چىلاردىن جاڭى ئىدىياسىن، تىڭ ورۇشۇن، جاڭى كوزقاراشىن كەڭەيتۇۇگو چا-
بىت بەرىلدى جانا كۇچ سالىندى.

«چىىش جەلى قۇرۇلۇشۇ» ن جولعو قويۇۇ ارقىلۇۇ، ارۇلۇت دىقان، مال-
چىلاردىن كىتەپ ساتىپ الۇۇسۇ جانا كىتەپ وقۇۇسۇ قىيىن بولۇۇ ماسەلەسىن
الچاقى قادامدا چەچىپ، بۇتكۇل رايونۇبۇزداغى دىقانچىلىق، مالچىلىق رايوندى-
رۇنۇن كىتەپ، ۋن- سىن بۇيۇمدارى جەتتىپەستىك ماسەلەسىن ونۇمدۇۇ جاق-
شىلاپ، از ساندۇۇ ۇلۇتتاردىن وزوت باسلىمدارىنىن قايتالۇۇسۇ مەنەن تالاستىر
كۇچۇن داعى بىر دەمىي كەڭەيتىپ، ارۇلۇت دىقان، مالچىلاردىن تۇشۇمۇن
ارتتىرىپ، كىرەشەسىن كوبۇيتۇۇگو، ئىلمىي جول مەنەن بايۇۇغا تۇۇرا جەتەك-
تەپ، كۇچتۇۇ بولعون اقل كۇچ مەنەن قولدووعو الۇۇسۇن جانا رۇحۇ كۇچ مە-
نەن قامدالۇۇسۇن ۇمۇت ەتەبىز.

شۇنجاڭ اقپارات - باسما سوزۇ «چىىش جەلى قۇرۇلۇشۇ» نا
جەتەكچىلىك قىلۇۇ گۇرۇپپاسى ئشقاناسى

تۈزۈۋەتچۈدون

بۇل سوزدۇك 2000 - جىلى ماملەكەتتىك اعارتۇۋ مىنىستىرلىگى جالعدا - نان «جۇڭگو حانزۇ تىلى داراجا ولچومۇ جانا پروگراممىسى» نىن تالابى بو - يۇنچا تاستىقتالىپ تۈزۈپ چىمىلغان . «جۇڭگو از ساندۇۋۇلۇتتار ورتو - باشتالغىچ مەكتەپتەرىنىن حانزۇ تىلى سابلەننىن ولچومۇ» نو نەگىزدەلىپ ار جاقىتىلۇۋ سوزدۇن مالىسى، سوزدورۇن داراجاسى، سوزدورۇن مۇنوزۇ بويۇنچا قوتورۇلۇپ ، برەتەلىپ جانا سوزدۇكتوشتۇرۇلۇپ پۇنىين بەرىلىپ تۈزۈپ چىمىلدى .

سوزدۇكتوگۇ سوزدور ماملەكەتتىك اعارتۇۋ مىنىستىرلىگى جلعنان بە - كىتىلگەن ئىش جۇزۇندۇك قولدونۇلۇۋ كولومۇ كەنەن، سوز جاسوو كۇچۇ كۇچتۇۋ بولعون تۇرمۇش جانا باسما سوزدورۇندو تاقاي، كەنەن قولدونۇلا تۇر - عان سوزدورۇن تۇرات .

بۇل كىتەپتىن حانزۇ تىلىن ۋىرونۇۋگو بەل بايلاعاندارعا جول باشتووچۇ، ۋىرونۇپ جاتقاندارعا جاردامچى، نىزدەنۇۋچۇلورگو اچقىچ بولوورۇنا شەنەم . سوزدۇكتۇ تۈزۈۋ بارىشىندا دەڭگەلەمدىن توموندۇگۇنون جاڭلىشتىقتاردىن بولۇۋسۇ سوزسۇز . وشوندۇقتان كەنەن قالايىق - قالقتىن كىتەپكە قاراتا تالاپ، سىن، باا پىكىرلەرىن ايا باستىن سورانام .

目录

汉语拼音音节索引.....	5
词典正文.....	1—300

مازمۇنۇ

5..... ھانزۇچا جازۇۋۇنۇن تىرانسكرىپسىيالىق مۇۋىندارى

300—1..... سۆزدۈكتۈ تاپۇۋ جادىبالى

汉语拼音音节索引

حانزۇچا جازۇۇنۇن تىرانسكرىپسىيالىق مۇۋىندارى

a al an ao	1 1 2 3	A	bing	18	chong	34	dao	50
			bo	19	chou	35	de	52
			bu	20	chu	36	dei	53
					chuan	38	deng	53
		C			chuang	39	di	54
					chul	39	dian	56
			ca	24	chun	40	diao	58
			cal	24	ci	40	die	59
		B	can	25	cong	41	ding	59
ba	4		cang	26	cou	41	dliu	60
bai	5		cao	26	cu	41	dong	60
ban	6		ce	27	cuan	42	dou	61
bang	7		ceng	27	cui	42	du	62
bao	8		cha	27	cun	42	duan	62
bei	11		chai	28	cuo	43	dui	63
ben	12		chan	28			dun	64
beng	13		chang	29	D		duo	64
bi	13		chao	30				
bian	15		che	30		da	43	E
biao	17		chen	31		dai	47	
bie	17		cheng	32		dan	48	
bin	18		chi	33		dang	49	
							e	65
							en	66

er	66	gual	90	J		ku	137
		guan	90			kua	137
	F	guang	92	ji	110	kual	137
		gui	93	jia	113	kuan	138
fa	66	gun	94	jian	115	kuang	138
fan	68	guo	94	jlang	118	kun	138
fang	69			jiao	119	kuo	139
fei	71		H	jle	121		
fen	72			jln	123		L
feng	74	ha	96	jlng	125	la	139
fo	75	hal	96	jlu	127	lai	139
fou	75	han	97	ju	128	lan	140
fu	76	hang	97	juan	130	lang	141
		hao	98	jue	130	lao	141
	G	he	99	jun	131	le	142
		hel	100			lei	142
gal	78	hen	101		K	leng	143
gan	79	heng	101			li	143
gang	81	hong	101	ka	131	lia	145
gao	81	hou	101	kal	131	lian	145
ge	82	hu	102	kan	132	liang	146
gei	84	hua	103	kang	132	liao	147
gen	84	hual	104	kao	133	lie	147
geng	84	huan	105	ke	133	lin	148
gong	85	huang	106	ken	135	ling	148
gou	87	hui	106	keng	135	liu	149
gu	88	hun	108	kong	136	long	150
gua	89	huo	108	kou	136	lou	150
						lu	150

lǔ	151	nan	162	pang	169	R			
luan	151	nao	163	pao	169				
lue	152	ne	163	pei	169	ran	185		
lun	152	nei	163	pen	170	rang	185		
luo	152	nen	164	peng	170	rao	185		
M		neng	164	pi	170	re	186		
		ni	164	plan	171	ren	186		
		nian	164	plao	172	reng	188		
		nlang	165	pin	172	ri	188		
		niao	165	ping	172	rong	189		
ma	153	nle	165	po	173	rou	189		
mai	153	nln	165	pu	174	ru	190		
man	154	ning	165	Q		ruan	190		
mang	154	niu	165			ruo	190		
mao	154	nong	166						
mel	155	nu	166						
men	156	nū	167	qi	174	S			
meng	156	nuan	167	qia	177				
mi	157			qian	177			sa	191
mlan	157			qiang	178			sai	191
mlao	158	O		qiao	179	san	191		
mle	158			qle	179	sang	191		
min	158			qin	180	sao	192		
ming	159			ou	167	qing	180	se	192
mo	159			qiong	182	sen	192		
mou	160	P		qiu	182	sha	192		
mu	160			qu	183	shai	192		
N				pa	167	quan	183	shan	192
		pai	168	que	184	shang	193		
		pan	168	qun	184	shao	195		
						she	196		
na	161								
nai	162								

shen	196	tian	217	xie	242	zai	271
sheng	198	tlao	218	xln	243	zan	272
shl	200	tle	219	xing	244	zang	272
shou	204	ting	219	xlong	246	zao	272
shu	206	tong	220	xlu	246	ze	273
shua	207	tou	221	xu	247	zen	273
shuai	207	tu	222	xuan	247	zeng	274
shuan	208	tuan	223	xue	248	zha	274
shuang	208	tui	223	xun	249	zhai	274
shui	208	tun	224			zhan	275
shun	209	tuo	224			zhang	276
shuo	209				Y	zhao	277
sl	209					zhe	278
song	210		W			zhen	279
sou	211			ya	249	zheng	280
su	211	wa	225	yan	250	zhl	283
suan	211	wal	225	yang	252	zhong	287
sui	211	wan	226	yao	253	zhou	289
sun	212	wang	227	ye	254	zhu	289
suo	212	wei	228	yi	255	zhua	291
		wen	230	yin	259	zhuan	291
		weng	231	ying	260	zhuang	292
		wo	231	yo	262	zhul	293
		wu	232	yong	262	zhun	293
				you	263	zhuo	293
				yu	265	zi	294
			X	yuan	267	zong	296
ta	213	xi	233	yue	269	zou	296
tal	214	xia	235	yun	270	zu	297
tan	214	xlan	237			zuan	298
tang	215	xlang	239		Z	zul	298
tao	215	xlao	241	za	270	zun	298
te	216					zuo	298
teng	216						
tl	216						

A

a

阿 [乙] (头) ā سوز الدى مۇچو تۇسپولۇندۇ ەركەلەتكەندىكىتى، جاقىندىقتى
بىلدىرەت: 阿哥 阿爹 / اناك
另见. a

阿拉伯语 (阿拉伯文) [乙] (名) ā lā bó yǔ (ā lā bó wé n)
اراپ تىلى (اراپ جازۇۇسۇ)

阿姨 [乙] (名) āyí ەجە، ەجەكە، ەجاي

啊¹ [甲] (叹) ā پەل، پاي- پاي، و- و

啊² [甲] (助) a 1. پاي- پاي، وحو، مەنە دەگەن، قانداي سونۇن، اي- اي: 多好的天啊! چايىتتاي اچىق اسمان، اي! 2. ئىنتوناتسىيالىۇۇ ەپكىن مەنەن ايتىلات: 快去啊! ەز ەلە بارا عوي! 3. سۇروو، وتۇنۇچ ەپكىن مەنەن بىلدە- رەت: 吃啊? ەچى 4. ەلە، انان: 就到 我们一过河啊، 就 ەلە ەتەبىز 5. بىر وڭچوي مۇچولورون كىيىن ايتىلات: 书啊，杂志啊摆满一书架子 كىتەپ، جۇرنالدار كىتەپ تەكچەسىنە تولتۇرا تىزىلگەن

ai

哎 [乙] (叹) āi وي، مي، قوقۇي

哎呀 [乙] (叹) āiyā پەل، پاي- پاي، ئي- ئي، قاقىي

哎哟 [丙] (叹) āiyō قاقىي، اپي، قوقۇي، وي، كوتوك، انتتاك

唉 [丙] (叹) āi 1. ماقۇل، بولوت، ووبا: 唉，我就去 唉، ماقۇل ازىر ەلە بارا قويوم 2. قاپ، ەست

挨 [丙] (动) āi 1. قانار، رەت، تارتىپ رەتى: 挨着数 挨着 ەتە بىو- بىو 2. جاقىن، جاناشا: 挨着坐 挨着 ەتە بىو 3. تۇشۇعۇۇ، قابىلۇۇ، قالۇۇ: 挨饿 挨قا قالۇۇ 4. زورعو، ارانغان زورعو: 勉强挨到了天亮

اراڭدان زورعو تالڭ اتتى 5. كەچكىتىرۋۇ، زورۇقتۇرۇۋۇ، بايماقتوو: 挨时间 ۇبا- قىتتى كەچكىتىرۋۇ

راڭ ، راڭ وورۇسۇ، كانسەر
1. پاكەنە، قودوو، الاسا، باستەك 2. پاس، جاپىز 3. تومون،
矮 [甲] (形) āi
بلدى

1. سۇيۇۋۇ: 爱祖国 مەكەندى سۇيۇۋۇ 2. جاقشى كورۇۋۇ، قا- 爱 [甲] (动) ài
لوو، قۇمارلانۇۋۇ، قۇشتار بولۇۋۇ: 爱看电影 كىينو كورۇۋۇگۇ قۇمارلانۇۋۇ 3. ايوو،
اسروو، قادىرلوو: 爱公物 قومىدۇن مۈلكۈن ايوو 4. قىرغىز تىلىندە سوز جا-
سوچۇ مۇچو بولۇپ كەلەت: 爱哭 سىلاق / 爱生气 تالرىنچاق 5. وڭوي، بات
ەلە: 铁爱生锈 تەمىردى وڭوي دات باسات

قىزىغۇۋۇ، شىقتانۇۋۇ، قۇمارلانۇۋۇ
爱好 [乙] (动, 名) àihào
ايوو، اسروو، كۇيۇنۇۋۇ، ازەكتەو
爱护 [乙] (动) àihù
سۇيۇۋۇ، كۇيۇۋۇ، ملحابات، اشىقتىق
爱情 [乙] (名) àiqíng
جۇبايى، جارى، زايىبى، ايالى، سۇيگۇنو
爱人 [甲] (名) ài·ren

an

1. قامسىز، قادىكسىز، بەيمالال: 不安 قادىكسىنۇۋۇ 2. ān
جايباراقات، بەيپىل، مامىر: 安神 كوونۇ جايباراقات 3. ساراڭى بولۇۋۇ، شۇگۇر قىلىۋۇ،
قانائەتتانۇۋۇ: 安于现状 بارىنا شۇگۇر قىلىۋۇ 4. تىنچ- امان، ساق- سالامات، امان-
ەسەن 5. چاق، توپ، ئلايىق 6. بەكىتۋۇ، ورنوتۇۋۇ، قۇرۇۋۇ، سالىۋۇ: 安开关 ۋەكلىيۇچا-
تەل بەكىتۋۇ 7. ارتۇۋۇ، جابا سالىۋۇ، چاپتاي قويۇۋۇ: 安罪名 كۇنەو ارتۇۋۇ 8. نەتتە-
نۇۋ، كوونۇنو تۇيۇۋۇ: 你安的什么心؟ كوونۇڭو مەنەنى تۇيۇپ جۇروسۇڭ؟

1. بەيپىل، تىنچ، قادىكسىز، مامىر: 安定的生活 āndìng
安定 [丙] (形, 动) āndìng
بەيپىل تۇرمۇش 2. وموقتوشتۇرۇۋۇ، تۇراقتاشتۇرۇۋۇ: 安定形势 قىردالى تۇراقتاش-
تىرۇۋۇ

1. تىنچ، جون، ۋن- تۇنسۇز، جىم- جىرت، تىم- تىرس
安静 [甲] (形) ānjìng
2. بەيمالال، جايباراقات

ورۇنداشتۇرۇۋۇ، جايعاشتۇرۇۋۇ
安排 [甲] (动, 名) ānpái
قووپسۇز، قووپسۇزدۇق، قورقۇنۇچسۇز، قادىك-
安全 [乙] (形, 名) ānquán

سىز، ساقىتىق، اماندىق، بەيپىلچىلىك

安慰 [乙] (动, 名) ānwèi جۇباتۇۇ، كۆۈنۈن كۈتۈرۈۋ، جۈۋىتقۇ، كۆڭۈل الۇۇ، قايرات بەرۈۋ، سوۋروتۇۇ

安心 [乙] (形) ānxīn 1. مۇددە، آرام نەت 2. وموقتۇۇ، قامسىز، قادىكسىز، كۆۈنۈ تىنۇۇ، قاتىر جام

安装 [丙] (动) ānzhuāng قۇراشتىرۇۇ، ورنوتۇۇ جەمەك، قىلا، بوي، الاپ

岸 [乙] (名) àn 1. باسۇۇ: 按电铃 توك قوڭغۇرووسۇن باسۇۇ 2. قويۇ - تۇرۇۇ، تاشتاپ قويۇۇ، بايچەكەلەۋ، باسىپ قويۇۇ: 按下事情 جۇمۇشتۇ باسىپ قويۇۇ

3. قارمانۇۇ، توقتوتۇۇ 4. نەگىز، بويۇنچا، وشول بويۇنچا، وشوعو جاراشا كەزەگىندە، وز ماللىندا، ۇلىمىندا، قارالىندا، بەلگىلەنگىن 按期 [丙] (副) ànqī ۇباقىتتا، وز ۇچۇرۇندا، بولجولۇندا

按时 [乙] (副) ànshí كەزەگىندە، وز ماللىندا، ۇلىمىندا، قارالىندا، بەلگىلەنە بولجولۇندا

按照 [乙] (介) ànzhào گەن ۇباقىتتا، وز ۇچۇرۇندا، بولجولۇندا بويۇنچا، قاراي، شاي، نەگىز

1. بۇدومۇك، كۇڭخۇرت، قاراڭغى: 屋里暗 ۇيدۇن ئچى قاراڭغى 暗 [乙] (形) àn 2. قۇپۇيا، تىمىزىن، جاشىرىن، استىرتادان: 暗杀 قۇپۇيا ۇلتۇرۇۇ 3. «书، تۇشۇنبۇ»،

اڭدىي البوو، اينۇۇ ۋچىمىندە، تىمىزىن، كۆۈنۈندۇ، جاشىرىن، استىر - 暗暗 [丙] (副) àn' àn تادان: 暗暗注意 استىرتادان بايقوو

áo

1. بىشىرۇۇ، قاينانۇۇ: 熬粥 اتالا بىشىرۇۇ 2. ەزىلۇۇ، 熬 [丙] (副) áo شىلىنۇۇ

奥秘 [丙] (名) àomì سىر، سىرلۇۇ، ايباتتۇۇ

B

ba

八 [甲] (数) bā سەگىز (8)

1. اسلىۋۇ، جارماشۇۋۇ: 扒树 داراققا جارماشۇۋۇ 2. ارتىلىۋۇ، 扒 [丙] (动) bā
چىغۇۋۇ: 扒墙头儿 دۇبالغا جارماشۇۋۇ 3. اچۇۋۇ، قازۇۋۇ: 扒坑 وروو قازۇۋۇ 4. قو-
مورۇۋۇ، جۇلۇۋۇ، قايرۇۋۇ: 扒开草棵 چوچتۇ تامىرىنان جۇلۇۋۇ 5. سىيرۇۋۇ، شىما-
لوو، سويدۇرۇۋۇ، چەچتىرۇۋۇ: 扒皮 قابىغىن سىيرۇۋۇ / 扒下背心 مايكەسىن چەچ-
تىرۇۋۇ

1. قارس ەتۋۇ، كۇرس ەتۋۇ: 吧的一声 吧的一 吧 [甲] bā چە-
گۇۋ، سورۇۋۇ، تارتۇۋۇ: 他吧了几口烟 吧了几口烟 吧了几口烟
另见 ba

1. بۇيرۇق ئىتتوناتسىياسىن بىلىدىرەت: 走吧 جۇرۇلۇ! 2. نانا- 吧 [甲] (助) ba
خاندىقتى بىلىدىرەت: 好吧 ماقۇل 3. بوجومولدوو، تۇكشۇمولوونۇ بىلىدىرەت: 知道吧
你不 ىمن بىلىبەي قالاسىڭى؟ 4. چامالاپ ايتىلغاندىقتى بىلىدىرەت: 这是前天的事吧
بۇل مۇردا كۈنكۈ ئىشتىر 5. مۇسالغا الىنغاندىقتى بىلىدىرەت: 就你说吧 ەنى الىپ
ايتساق 6. ەكى اران بولغوندىقتى بىلىدىرەت: 我也不知道 去吧 去吧 ىمى-
باربايمىمى وزۇم دا بىلىبەيمىم

另见 bā

1. جۇلۇۋۇ، سۇۋرۇۋۇ، تارتۇۋۇ، قومورۇۋۇ: 拔草 چوپ جۇلۇۋۇ 拔 [乙] (动) bá
2. شىمىرۇۋۇ، سورۇۋۇ: 拔秧 ئىرىڭىدى سورۇۋۇ 3. تاندوو، بىلەو: 选拔人才 تالانت-
تۇۋلاردى تانداپ الۇۋۇ 4. كوتورۇۋۇ، بىيىكتەتۋۇ: 拔嗓子 ۋنۇن كوتورۇۋۇ 5. اشۇۋۇ،
وزۇۋۇ، وتۇۋۇ 6. تارتىپ الۇۋۇ، ەلەپ الۇۋۇ: 拔敌人的阵地 دۇشماندىن بازاسىن تار-
تىپ الۇۋۇ 7. سۇۋغا سالىپ مۇزداتۇۋۇ: 把西瓜放在水里拔一拔 ىمىزى سۇۋغا
سالىپ مۇزداتۇۋۇ

1. قارموو: 把枪 مىلتىق قارموو 2. توسۇۋۇ (بالانى) 3. يىگ- 把 [丙] (动) bǎ
ەرىپ الۇۋۇ، باشقارىپ الۇۋۇ: 这件事他把了 ىشتى ال باشقارىپ الدى 4. با-
عۇۋ، قاروو، قايتارۇۋۇ: 把门 ەشك قايتارۇۋۇ 5. <口>، جولونۇۋۇ، سوونۇۋۇ: 把着墙站着